

Белінська Ганна Василівна к.е.н., с.н.с.,
доцент кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки.
Національний авіаційний університет

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА СТАН ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Анотація. В роботі досліджено вплив пандемії на стан у фінансових ринків світу в цілому, та України зокрема. Визначено основні відмінності фінансового ринку України від провідних європейських та американського фінансових ринків.

Ключові слова: фінансовий ринок; глобалізаційні процеси; світова фінансова криза, фондовий ринок.

Коронавірусна пандемія суттєво вплинула на світову економіку в 2020 році. Майже всі компанії змушені були значно загальмувати свою активність, або зовсім її призупинити. Багато урядів, особливо в розвинених країнах, збільшували витрати на допомогу постраждалим компаніям та населенню, а також перерозподіляли бюджетні кошти на користь системи охорони здоров'я.

Проте, незважаючи на таку безпрецедентну економічну допомогу, світові фінансові ринки реагували на локдаун та інші обмежувальні заходи бурхливо. Так, варто зазначити, що падіння американського (S&P500), і європейського (FTSE 100) фондових індексів за період від 20 лютого 2020 року до найнижчої точки 23 березня 2020 склало близько 34%. [1, 2]

Оскільки до моменту локдауну фондовий ринок США проявляв більш стійку динаміку, ніж усі європейські ринки, то протягом 2018 – 2020 рр. S&P500 втратив приблизно 14%, у той час як FTSE 100 – майже 30% від своєї вартості.

Також фондовий ринок США показав більш стійкі темпи відновлення, ніж європейський, причиною чого вважають агресивну монетарну політику, що носила в цей період яскраво виражений стимулюючий характер: відбувалося активне кредитування бізнесу з одночасним зниженням облікової ставки, збільшувалося страхування на випадок безробіття при одночасному зменшенні податків домогосподарствам.

По факту, завдяки діям уряду США, відбулося значне вливання коштів в економіку країни, що допомогло фондовому ринку швидко відновитися.

В той самий час, країни ЄС теж проводили активні стимулюючі заходи: надавали вітчизняним компаніям гарантовані позики для підтримки їх платоспроможності, запроваджували скорочені робочі дні та субсидії на заробітну плату, намагаючись утримувати робітників на своїх робочих місцях.

Проте, можна впевнено стверджувати, що фондовий ринок США краще відреагував на локдаун, показавши менше падіння та більш стрімке зростання своєї вартості, ніж у країнах Європи.

Якщо ж говорити про реакцію фінансового ринку України на наслідки пандемії, то є очевидним, що вона суттєво відрізнялась від ситуації на світовому ринку.

Насамперед, український фондовий індекс (PFTS) втратив лише 6% своєї вартості за період від 20 лютого 2020 року до 22 березня 2020 [3], тож можна було б стверджувати, що українська економіка відреагувала на коронавірус дещо краще,

особливо якщо порівнювати це падіння з попередніми кризами: у 2009 році ВВП скоротився на 15,1%, а у 2014-2015 роках - на 6,8% та 9,9% відповідно. [4]

Цього разу уряд також намагався допомогти економіці: зокрема, деяким видам ФОПів було надано разову грошову допомогу у розмірі 8 тис. грн., а всім ФОПам було дозволено не платити частину податків [5].

Вже в другому півріччі 2020 року економіка України почала доволі швидко відновлюватися. Головним рушієм її відновлення був споживчий попит. Також цьому сприяли стимулююча монетарна політика НБУ та пакет затверджених урядом антикризових заходів.

Проте, позитивна динаміка пояснюється, нажаль, не лише стійкістю та стабільністю фінансового ринку України, але також недорозвиненістю його окремих сегментів.

Так, фондовий ринок проявляє свою недієздатність через низький обсяг торгів. Вітчизняні агропромислові компанії не відчули серйозних проблем, оскільки їхні акції зосереджені в руках досить вузького кола людей.

Проте, банківський сектор країни досить добре пережив коронавірусну кризу. Так, українські банки ввійшли в кризу добре капіталізованими та зі значним запасом ліквідності. Дослідники зазначають, що це є наслідком зусиль НБУ з оздоровлення банківського сектору, впровадження міжнародно визнаних вимог до капіталу й ліквідності, регулярного стрес-тестування тощо[4].

Ще одним позитивним моментом стало те, що ставки за кредитами бізнесу увійшли до однознакового діапазону через те, що продовж першого півріччя 2020 року НБУ чотири рази знижував облікову ставку, яка осягла історично низького рівня 6% [4]. Тож і ставки за новими кредитами бізнесу в гривнях за рік знизилися з 15,7% до 9,2% річних. Це, в свою чергу, дало можливість забезпечити приватний бізнес необхідними в кризу дешевими позиковими коштами.

Крім того, дана криза стала першою кризою, яка не супроводжувалась відпливом коштів громадян із банків, навпаки – приплив коштів у банківську систему спостерігався упродовж усього 2020 року. Адже достатня ліквідність банків дала змогу зберегти довіру вкладників.

Отже, як висновок можна зазначити, що коронавірусна криза майже мінімально зачепила фінансовий сектор України. Цьому сприяли попередні кроки уряду з оздоровлення фінансового сектору та незначний вплив фондового ринку на фінансову систему через його недорозвиненість.

Використані джерела:

1. S&P 500. Historical Data. Yahoo finance. URL: <https://finance.yahoo.com/quote/%5EGSPC/history?p=%5EGSPC>
2. FTSE 100 Index. WSJ Markets. URL: <https://www.wsj.com/marketdata/quotes/index/UK/UKX/historical-price>
3. PFTS Index Parameters. PFTS Exchange. URL: <https://pfts.ua/en/1-marketdata/1-pfts-index/1-index-data>
4. Як змінилися економіка та фінансова система України у перший рік пандемії: звіт НБУ за 2020 рік. URL: https://biz.ligazakon.net/news/203407_yak-zmnilisya-ekonomka-ta-fiansova-sistema-ukrani-u-pershiy-rk-pandem-zvt-nbu-za-2020-rk
5. 8 тисяч ФОПам і найманим працівникам: перші виплати через «Дію» становлять 2,2 мільярда. Економічна Правда. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/12/23/669467/>